

Na téma veřejné zakázky dnes hovoříme s Ing. Filipem Bušinou, MBA.

Ing. Filip Bušina, MBA

Jak dlouho se věnujete problematice veřejných zakázek?

Zákonem o veřejných zakázkách se zabývám od roku 2003, kdy jsem psal diplomovou práci s názvem „Výběrové řízení ve státním sektoru“, přičemž oblasti veřejného zadávání jsem se věnoval i v dalším studiu.

V čem vidíte problémy volného trhu pro administrátory v ČR?

Jako zásadní problém spatřuji nenastavení kontrolních mechanismů v podobě kvalifikačních a bezpečnostních podmínek na ně kladených. Dále mi zde schází někdo, kdo by v tomto teritoriu působil jednak jako hlavní koordinátor či kontrolor, a dále pak by reguloval počet administrátorů na území ČR.

Proč se domníváte, že je odborná kvalifikace lidí kolem veřejných zakázek ve státní správě nedostatečná?

Mé přesvědčení vyplývá z toho, že jsem s mnoha z nich přišel do styku a měl jsem možnost řadu nedostatků vidět na vlastní oči. Navíc si nemyslím, že je to pouze problém lidí působících ve veřejné správě kolem veřejných zakázek, ale komplexně celého státního aparátu. Připadá mi, že většina z nich v okamžiku dosednutí na určitou pozici přestává mít potřebu sebevzdělávání a neustálého rozvíjení svých informačních pochodů. Přitom pro možnost sebevzdělávání existuje několik programů dotovaných EU, a to zvláště pro státní úředníky.

Jaký model pro administraci veřejných zakázek považujete za nejlepší?

Pokud se dívám do budoucna, považoval bych za optimální vytvoření „komory veřejných zadavatelů“, která by fungovala stejně jako exekutorská komora či komora auditorů. Neboli tato komora by zavedla bezpečnostní, ekonomické a kvalifikační podmín-

ky, které by jakýkoliv subjekt zabývající se výkonem zadavatelské činnosti musel do určitého termínu splňovat. Tato komora by měla možnost vydávat a odebírat licence, nutné pro výkon administrátora. Zároveň by měla možnost bez udání důvodu vstupovat do komisí a působit jako bezpečnostní faktor. Komora veřejných zadavatelů by nesla stoprocentní zodpovědnost za celé výběrové řízení až do ukončení zakázky.

Ve svém článku na předchozích stránkách se zmiňujete o stížnostech Americké obchodní komory, co si o tom myslíte?

Není to dobrá známka pro Českou republiku. Na druhou stranu impuls, který byl od Americké obchodní komory vyslán, není pro naše zákonodárce nikterak závazný, tudíž uvidíme.

V čem si myslíte, že je potřeba zákon o veřejných zakázkách upravit?

Těch bodů je více, nicméně pokud bych měl uvést ty, které vnímám jako nejkritičtější, tak bych uvítal sjednocení hodnotících kritérií ve vztahu k druhu a předmětu veřejné zakázky při srovnatelných zadáních, výrazné omezení užšího řízení - pokud to zakázka nevyžaduje, zavedení povinného čtení nabídkové ceny při otevření obálek. Zcela určitě bych v zákoně velice rád viděl zakomponovaný systém garantování předkládané ceny neboli zavedení projektových manažerů.

V ČR se již několik měsíců debatuje o systému zákona o veřejných zakázkách, hlavně o zvýšení transparentnosti. Nesmíme však zapomínat, že společně s tímto zákonem jde ruku v ruce ze strany zhotovitelů často špatná kvalita zadávací dokumentace.

Zde je důležité zmínit, že pro garantování reálného projektu je zapotřebí správné stanovení předpokládané ceny. Často se stává, že cena, kterou zadavatelé deklarují v zadávacích podmínkách u jednotlivých tendrů, reálná není. Může to být i díky tomu, že osoba zastupující zadavatele není způsobilá po kvalifikační stránce a ve většině případů se spoléhá na předešlé dodávky, z kterých čerpá koncové informace. Pak se ovšem nemůžeme divit vznikajícím vícepracím, které se odrážejí na prodražení celé veřejné zakázky. Přitom způsobů, jak garantovat cenu, existuje několik. Před nedávnem jsem zpracovával rešerši k systému FIDIC, což je zrovna jeden z modelů, který by na základě jeho kompaktnosti bylo možné zapracovat do legislativy ČR pro oblast veřejných zakázek.

Neustále se hovoří o korupci kolem veřejných zakázek, myslíte, že by měl být vždy "odhalen vlastník", tj. že by vhodným řešením bylo zrušení akcí na doručitele?

Pomohu si známým výrokem významného britského historika 19. století lorda Actona. Tento myslitel, filozof a politik pronesl slavnou větu, totiž že "moc korumpuje", a dále pak dodal, že "absolutní moc korumpuje absolutně". Byl to velice moudrý muž a osobně se s ním zcela ztotožňuji.

Snažím se tím říci, že pokud si někdo myslí, že jakoukoliv změnou zákona zamezí korupci, tak je naivní. Ano, je důležité učinit maximum pro nastavení pravidel a podmínek u zákona o veřejných zakázkách. Nicméně je potřeba vědět, že vždy se staví na lidském faktoru a ten je velice choullostivý. Z toho důvodu si myslím, že kromě změn v zákonech musí začít fungovat tzv. preventivní opatření, která budou doprovodem a garantem změn v zákoně o veřejných zakázkách.

Boj proti korupci a s ním spojená problematika nejasných vlastnických struktur je v současné době jedním z hlavních celospolečenských témat. Mám za to, že by prostředím veřejného zadávání zcela určitě prospělo, pokud by byl vždy znám skutečný vlastník společnosti účastnících se výběrových řízení o veřejné zakázky, vypisované veřejným sektorem.

Jak vnímáte snahu zavést lobbying do zákona ČR?

V České republice má výraz lobbying velmi špatný zvuk, což je dle mého názoru především zapříčiněno neznalostí tohoto termínu jak ze strany médií, tak ze strany široké veřejnosti. Lobbying v České republice jako takový není bohužel upraven na žádné úrovni a jeho podoba se odvíjí od zákonné regulace korupce, tj. antikorupčních předpisů pro úředníky a politiky. Lobbying končí tam, kde dle zákona začíná korupce, proto je situace okolo lobbyingu v ČR značně nepřehledná. Osobně vnímám snahu zavést tento segment do právního řádu ČR jako velice pozitivní.

Pravdou nicméně je, že již v roce 2006 se tehdejší vláda po vyhraných volbách zavazovala k jasně vymezeným pravidlům pro lobbying v ČR a následnému zavedení do právního řádu ČR, aby v zápětí konstatovala, že na základě zpracované analýzy došla k závěru, že zákon pro vymezení lobbyingu by stejně nefungoval, neboť by ho nikdo nedokázal vymáhat.

Děkujeme za rozhovor.